

ФРЕНК ГЕРБЕРТ

БОГ – ІМПЕРАТОР

ДЮНИ

FRANK HERBERT

**GOD
EMPEROR
OF DUNE**

A Novel

ФРЕНК ГЕРБЕРТ

БОГ- ІМПЕРАТОР ДЮНИ

Роман

ХАРКІВ **2020** **КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ**

УДК 821.111(73)
ГЗ7

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Herbert F. God Emperor of Dune : A Novel / Frank Herbert. —
London : Gollancz, 2003. — 454 p.

Переклад з англійської *Наталії Михаловської*

Дизайнер обкладинки *Петро Вихорь*

На обкладинці використано ілюстрацію *Сема Вебера*

ISBN 978-617-12-8297-1 (PDF)
ISBN 978-0-575-07506-1 (англ.)

© Herbert Properties LLC, 1981
© Sam Weber, ілюстрація на
обкладинці, 2015
© Nemigo Ltd, видання україн-
ською мовою, 2020
© Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», пере-
клад і художнє оформлення,
2020

ФРАГМЕНТ ДОПОВІДІ ХАДІ БЕНОТТО ПРО ВІДКРИТТЯ В ДАР-ЕС-БАЛЯТІ НА ПЛАНЕТІ РАКІС

Сьогодні я не лише з радістю сповіщаю про відкриття чудового сховища, яке містить зокрема монументальну колекцію манускриптів, записаних на рідудіанському кристалічному папері, а й із гордістю представляю аргументи щодо автентичності нашого відкриття. Я хочу розповісти вам, чому ми вважаємо, що знайшли оригінальні журнали Лето II, Бога-Імператора.

По-перше, дозвольте нагадати вам про історичний скарб, який усім нам відомий під назвою «Викрадені журнали». Ці томи, древність яких встановлено, упродовж століть були напрочуд цінними для нас і допомагали зрозуміти предків. Як усі ви знаєте, «Викрадені журнали» були розшифровані Космічною Гільдією, і цей же метод Ключа Гільдії було використано при тлумаченні нововідкритих томів. Ніхто не заперечує древності Ключа Гільдії, і *лише він єдиний* розшифровує ці томи.

По-друге, ці томи були віддруковані іксіанським диктописом справді древнього виробництва. «Викрадені журнали» не лишають сумніву, що цей метод дійсно використовував Лето II для запису історичних спостережень.

По-третє, ми також вважаємо, що не менш важливим відкриттям є саме сховище. Вмістилище цих *журналів* — безсумнівний іксіанський артефакт надзвичайно простої і водночас блискучої конструкції, яка, безумовно, кине нове світло на історичну епоху, відому як «Розсіяння». Як і слід було

очікувати, сховище виявилось невидимим. Його викопано набагато глибше, ніж ми передбачали, керуючись міфом та Усною історією; воно випромінювало та поглинало радіацію, симулюючи природний характер оточення. Така механічна мімікрія сама собою не є дивною. Натомість наших інженерів вразила методика, завдяки якій це було досягнуто, із застосуванням зародкових та воістину первісних механічних умінь.

Бачу, частина з вас так само збуджена, як і ми.

Ми вважаємо, що перед нами позапросторова Іксіанська Куля, не-місце, від якого походять усі такі пристрої. Якщо цей пристрій не перший, то, на наше переконання, має бути *одним* із перших та втілювати ті самі принципи, що й перший.

Дозвольте мені відразу задовольнити вашу цікавість: звісно, ми зараз проведемо коротку екскурсію сховищем. Просимо лише дотримуватися тиші всередині нього, бо наші інженери та інші спеціалісти досі там працюють, розгадуючи таємниці.

Так я переходжу до четвертого пункту, можливо, ключового нашого відкриття. З почуттями, які складно описати, я демонструю вам чергову знахідку зі згаданого сховища — справжні звукові записи, на яких позначено, що наговорив їх Лето II голосом свого батька, Пола Муад'Діба. Оскільки записи Бога-Імператора, автентичність яких підтверджено, зберігаються в архіві Бене Гессерит, ми надіслали до Сестринства зразок наших записів, виконаних за стародавньою мікробульбашковою системою, й офіційно попросили здійснити порівняльний аналіз. Не сумніваємося, що їхню автентичність буде доведено.

А зараз зверніть увагу на перекладені фрагменти, вручені вам при вході. Водночас прошу вибачення за їхню вагу. Я чула, як дехто з вас над цим жартував. Ми використали звичайний папір із практичних міркувань. Оригінальні томи записані настільки малими символами, що їх можна прочитати лише при значному збільшенні. Насправді потрібно понад сорок звичайних томів такого типу, який ви тримаєте, аби

віддрукувати вміст одного оригіналу на рідуліанському кристалічному папері.

Чи готовий проєктор? Так. Зараз ми покажемо на екрані ліворуч частину оригінальної сторінки. Ось фрагмент першого аркуша першого тому. Наш переклад міститься на екранах праворуч. Звертаю вашу увагу на внутрішні докази, на поетичне багатослів'я, а також значення, відтворене в перекладі. Стиль характерний і відповідає особистості, настільки виразний і цілісний, що її легко розпізнати. Ми віримо, що так міг написати лише той, хто мав досвід безпосереднього доступу до пам'яті предків, хто працював над тим, аби поділитися цим незвичайним досвідом спілкування з попередніми життями, і зробив його зрозумілим усім, хто такої здібності не має.

А зараз погляньмо на справжнє значення вмісту. Посилання узгоджуються з усіма історичними довідками про особу, яка, на нашу думку, є єдиною, хто спроможний створити цей запис.

Маємо для вас ще один сюрприз. Я дозволила собі запросити відомого поета Ребета Врееба, щоб він вийшов до мене за трибуну й прочитав короткий уривок з перекладу першої сторінки. За нашими спостереженнями, ці слова набирають зовсім іншого значення, якщо їх читати вголос. Хочемо поділитися з вами справді надзвичайними особливостями, відкритими в цих томах.

Пані та панове, дозвольте привітати Ребета Врееба.

3 ДЕКЛАМАЦІЇ РЕБЕТА ВРЕЕБА

Запевняю вас, що я — книга приречення.

Питання є моїми ворогами, бо мої питання вибухають! Відповіді вистрибують, як перелякана череда, зачорнюючи небо моїх неунікних пам'ятей. Жодна з них не є відповіддю, жодна не є достатньою.

Які призми спалахують, коли я вступаю на жахливе поле свого минулого. Я — шматок розтщеного кременю, схований у коробці. Коробка обертається і тремтить. Мною кидає буря таємниць. А коли коробка відкривається, я повертаюся до теперішнього, як мандрівник до первозданної землі.

Повільно (повільно, кажу я!) наново вивчаю своє ім'я.

Але це не означає пізнати себе!

Особа з моїм іменем, цей Лето, другий так названий, знаходить у своїй свідомості інші голоси, інші імена та інші місця. Ох, обіцяю вам (як обіцяли й мені), що озиватимусь лише на одне ім'я. Якщо скажете «Лето», я відгукнуся. Страждання робить це правдою, страждання і ще одне:

Я тримаю нитки!

Усі вони мої. Щойно я уявлю собі якусь картину... *людей, убитих мечем*, — і отримую їх у всій закипіль крові, кожен цілісний образ, кожен стогін, кожную гримасу.

«*Радощі материнства*», — думаю я, і стають моїми ложа пологів. Дитячі усмішки й солодке щебетання нових поколінь. Стаю співучасником перших кроків малюків і перших перемог юності. Спогади нагромаджуються один на одного, аж доки я не можу розгледіти нічого, крім подібності та повторюваності.

«Залиш це неторканим», — перестерігаю я себе.

Хто може заперечити цінність такого досвіду, цінність науки,
крізь яку я переглядаю кожну нову мить?

Ах, але це минуле.

Не розумієте?

Це лише минуле!

Сьогодні вранці я народився в юрті на краю кінського пасовища, на землі планети, якої більше не існує. Завтра народжуся в іншому місці. Я ще його не вибрав. Але сьогодні вранці — ах, це життя! Коли мої очі навчилися зосереджувати погляд, я дивився, як зблискує сонце на втопаній траві, і бачив, як повні життєвого запалу люди виконують розкішні дії свого повсякдення. Куди... ох, куди зник цей життєвий запал?

Викрадені журнали

Троє людей, які бігли на північ крізь місячні тіні Забороненого Лісу, розтягнулися майже на пів кілометра. Останній бігун менше ніж на сто метрів випереджав Д-вовків, що гналися за ними. Можна було почути запальне дзявкання та сапання, звичне для цих тварин, коли вони бачили здобич.

Перший місяць майже досяг зеніту, тож у лісі було доволі ясно, і, попри те, що це були високі географічні широти Арракіса, досі трималося тепло після спекотного літнього дня. Подих нічного вітру з боку останньої пустелі Сар'єру ніс смолисті запахи живиці та вогкі випари лісової підстилки. Час від часу до бігунів діставався бриз з-над моря Кайнса за Сар'єром, нагадуючи про сіль і рибу.

За дивним жартом долі, останній бігун мав ім'я Ульот, що фрименською мовою означає «Любий забарило». Ульот був низеньким і схильним до повноти, що змусило його вдатися до суворої дієти, коли вони тренувалися перед гонитвою. Навіть коли хлопець схуд достатньо, щоб наважитися на відчайдушний біг, то все одно залишався кругловидим, а у великих карих очах чайлася вразливість людини, надміру обтяженої плоттю.

Ульот розумів, що більше не може бігти. Він хрипів і задихався. Інколи спотикався. Але не кликав своїх товаришів. Знав, що вони не можуть йому допомогти. Усі вони дали ту саму клятву, розуміючи, що не мають іншого захисту, окрім древньої доблесті та фрименської вірності. Це те, що зоставалося істинним, хоч усе фрименське стало музейним експонатом, а текст присяги вони завчили напам'ять від музейних фрименів.

Це через фрименську вірність Ульот мовчав, цілковито усвідомлюючи свою приреченість. Блискуча демонстрація древньої гідності, хоч радше жалюгідна, бо всі, хто біг, лише з мудрих книжок і легенд Усної історії знали доблесті, які наслідували.

Д-вовки вже майже наздогнали Ульота, гігантські сірі постаті сягали йому ледь не до плечей. Уперто стрибали й завивали: голови підведені, очі втуплені в осяяну зрадницьким місяцем постать — їхню здобич.

Ліва нога зачепилася об корінь, і Ульот ледь не впав. Це дало йому сил. Він різко прискорився, десь на вовчий корпус випередивши своїх переслідувачів. Напружив рамена, змахував руками. Відкритим ротом тяжко хапав повітря.

Д-вовки не змінили темпу. Наче срібні тіні, вони легкими стрибками неслися крізь сильні зелені запахи свого лісу. Знали, що перемогли. Мали такий досвід.

Ульот знову спіткнувся. Ухопившись за молодий пагін, утримав рівновагу. Тяжко дихав, ноги тремтіли, бунтуючи проти того, до чого він їх змушував. Йому забракло енергії на черговий ривок.

Один із Д-вовків, велика самка, забігла ліворуч від Ульота. Повернула всередину й стрибнула, перетявши йому дорогу. Гігантські ікла розірвали Ульотове плече. Він гойднувся, але не впав. До лісових запахів додався різкий дух крові. Менший самець ухопив Ульота за праве стегно, і той нарешті з криком упав. Згряя накинулася на нього, і ось крик із жорстокою невідворотністю урвався.

Не зупиняючись задля поживи, Д-вовки знову кинулися в погоню. Їхні носи обнюхували лісову підстилку та мандрівні вихори в повітрі, ловлячи теплі смуги, zostавлені двома іншими втікачами.

Наступного бігуна звали Квутег, то було старе й шановане на Арракісі ім'я ще за часів Дюни. Його предок виконував на січі Табр обов'язки старшого над Смертесховищем, але цей факт загубився в трьохтисячолітньому минулому, у яке вже мало хто вірив. Квутег біг широкими кроками, його високе струнке тіло, здавалося, ідеально пасувало для такої напруги. У нього були орлині риси обличчя, довге чорне волосся стікало на плечі. Як і його товариші, мав на собі чорний біговий комбінезон зі щільно зітканої бавовни. Одяг підкреслював напруження його сідниць і жилавих стегон, глибокий рівномірний ритм дихання. Лише темп бігу, досить повільний як для Квутега, вказував на ушкодження правого коліна: травмувався, коли спускався на дно рукотворної прірви, що оточувала Цитадель Бога-Імператора в Сар'єрі.

Квутег почув оклик Ульота, раптово всевладну тишу, а тоді поновлення погоні Д-вовків. Намагався заборонити своїй уяві малювати образ ще одного друга, убитого монструальними вартовими Лето, проте уява не слухалася. Подумки Квутег проклинав тирана, але не марнував дихання, аби вимовити прокляття вголос. Лишалася надія, що він зуміє врятуватися, діставшись ріки Айдаго. Квутег знав, що думають про нього друзі, навіть Сіона. Завжди вважали його запасливим. Ще в дитинстві він постійно заощаджував сили, зберігаючи їх на мить найвищої потреби, стримано витрачаючи свої резерви.

Попри ушкоджене коліно, Квутег прискорив біг. Знав, що річка недалеко. Біль від ушкодження перетворився з муки на негасиме полум'я, що пекло всю ногу та бік. Він знав межі своєї витривалості. Також знав, що Сіона має вже от-от дістатися води. Вона, найшвидша з усіх, несла запечатаний пакет,